

รูปต่าง ๆ ของคำไทย

คำในภาษาไทยเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า มีอยู่ 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ประเภทที่มีหลายรูป คือ ออกเสียงไคหลายอย่างต่าง ๆ กัน เสียงเหล่านี้อาจแตกต่างกันในแง่ต่าง ๆ เช่น ในแง่ความสั้นยาวของสระ การลงเสียงหนักเบา (stressed หรือ unstressed) หรือการหยุด (juncture) เป็นต้น คำส่วนใหญ่แม้จะมีรูปต่าง ๆ กันแต่ความหมายของคำก็ยังคงเดิม มีคำบางประเภทแต่เป็นส่วนน้อยที่เมื่อรูปต่างออกไปจะทำให้ความหมายของวลีหรือประโยคเปลี่ยนไปได้ เช่น ทวกคำลงท้าย¹ เป็นต้น เรื่องการเปลี่ยนความหมายตามรูปคำนี้จะกล่าวอย่างละเอียดในบทที่ 3 ส่วนคำอีกประเภทหนึ่งก็คือคำที่มีรูปเดียวตลอดกาล คือ ออกเสียงไคเพียงอย่างเดียวไม่ว่าจะปรากฏที่ไหน

2.1 คำหลายรูป

คำประเภทแรกที่จะกล่าวถึงได้แก่คำหลายรูป ซึ่งหมายถึงคำที่ออกเสียงไคมากกว่า 1 อย่างขึ้นไป การที่จะกำหนดควารูปใดเป็นรูปต่าง ๆ ของคำ ๆ เดียวกันหรือไม่นั้น เราถือความหมายเป็นเกณฑ์ คือ เราจะถือว่าเป็นรูปของคำ ๆ เดียวกันก็ต่อเมื่อรูปเหล่านั้นมีความหมายเหมือนกัน ตัวอย่าง เช่น

เขาไคไปไหม 1. [kháw dǎaj paj máj]²

2. [kháw dǎj paj máj]

เขาไคของรียัง 3. [kháw dǎaj khǒw rý jǎŋ]

---

¹ ดูเรื่องหมวดคำ (word-classes) ของ Chantavibulya แห่งข้าง
คน หน้า 4

² ดูการใสัญลักษณ์ หน้า 5-6

รูปของคำว่า ไค ที่ปรากฏในข้อ 1 และ ข้อ 2 ถือว่าเป็นรูปของคำ ๆ เดียวกัน เนื่องจากต่างมีความหมายเหมือนกัน คือ ในที่นี้หมายความว่ามีโอกาส³ ส่วนคำว่า "ไค" ในข้อที่ 3 ถือว่า เป็นรูปของอีกคำหนึ่งต่างหาก เพราะมีความหมายต่างออกไป คือ ไซ้ใน ความหมายว่า เอาการเป็นของตัว

ในเรื่องคำประเภทหลายรูปนี้จะแยกพูดเป็นแต่ละรูปไป เช่น รูปที่ต่างกันด้วยการกรอน รูปที่ต่างกันด้วยเสียงวรรณยุกต์ ฯลฯ แต่ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีความว่าคำหนึ่ง ๆ จะมีไค เพียง 2 รูปเท่านั้น คำบางคำอาจจะมีไคถึง 10 รูป ดังตัวอย่าง

คำประเภทที่มี 2 รูป เช่น

อาหารที่อร่อย 1. [ʔaa-haan⁴ thii-nii ʔa-ròj]
2. ʔa-haan

ไปตรงสะพานคันทิม 1. [paj troŋ sa-phaan dii maj]
2. ta-phaan

กำหนดเขาเกือบกรกฎาคม 1. [kam-nòt khaw dyan ka-rak-ka-daa-khom]
ka-rak-ka-daa

³ คำว่า "ไค" ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม พ.ศ. 2493 หน้า 380 ไคให้ความหมายไว้ว่า

"ไค ก. เอาการเป็นของตัว เช่น ไคมา, เป็นผลประโยชน์ เช่น รายไค, คำประสม, อาจ, สามารถ, ไซ้เป็นคำประกอบกริยาช่วยให้เป็นอดีต"

เนื่องจากความหมายของคำว่า ไค ในตัวอย่างที่ 1 และ ที่ 2 ไม่ตรงกับความหมายตามพจนานุกรมนัก ในที่นี้จึงไซ้ในความหมายว่า มีโอกาส

⁴ รูปที่ขีดเส้นไค คือ รูปต่าง ๆ ของคำประเภทหลายรูป และเครื่องหมาย-ไซ้แยก พยางค์ในคำเดียวกัน

ประเภทที่ 3 รูป เชน

- ฉันไปบางสิ 1. [chán paj bâay sí]
 2. bây
 3. mây

ประเภทที่ 4 รูป เชน

- ขอฝากไปโรงเรียนหน่อย 1. [khóo sa-taay paj rông-rian nòj/
 2. sa-tay
 3. taay
 4. tay

- เลิกขยุกขยิกที่ไคไทม 1. [lòek kha-júk-kha-jík-thii dâj máj]
 2. kha-júk-kha-jík
 3. júk-jík
 4. júk-jík

ประเภทที่ 5 รูป เชน

- เด็กคนนี้กระหมอมกระหมอง 1. [dèk khon nii kra-mom-kra-mem cay]
 2. kla-mom-kra-mem
 3. ka-mom-ka-mem
 4. kha-mom-kha-mem
 5. mom-mem
 6.

ประเภทที่ 6 รูป เชน

- ไปนะ 1. [paj ná]
 2. nâa
 3. nâ
 4. na
 5. [kô mâj paj ní nâa]
 6. nâa

ประเภทที่ 8 รูป เชน

- ฉันไม่ไปหรอก 1. [chan māj paj r^ook]
2. r^ok
3. r^ok
4. r^ok
5. l^ook⁵
6. l^ok
7. l^ok
8. l^ok

ประเภทที่ 9 รูป เชน

- เขาจะไปหรือ 1. [k^haw wā ca paj r^vyy]
2. r^vyy
3. l^vyy
4. r^e
5. l^e
6. r^{ee}
7. l^{ee}
8. r^e
9. l^e

⁵เสียง ร ล ซึ่งเป็นเสียงกล่าในภาษาไทยเป็นเสียงที่เป็นปัญหาเพราะบางคน
ก็เห็นว่าแต่ละเสียงเป็นหน่วยเสียง (phoneme) บางคนก็ไม่นับ เนื่องจากในพื้น
ที่เสียง /l/ ที่ผู้พูดบางคนใช้แทนเสียง /r/ ในคำซึ่งมี ร เป็นเสียงกล่าเป็นอีก
รูปหนึ่งของคำเดียวกัน จึงได้ใส่รวมไว้ในรูปต่าง ๆ ของคำด้วย

ประเภทที่ 10 รูป เช่น

เขาคงชอบกระมัง	1.	[kháw khon̄ chóp <u>kra-maŋ</u>]
	2.	<u>kra-maŋ</u>
	3.	<u>kla-maŋ</u>
	4.	<u>kla-máŋ</u>
	5.	<u>ka-maŋ</u>
	6.	<u>ka-máŋ</u>
	7.	<u>la-maŋ</u>
	8.	<u>la-máŋ</u>
	9.	<u>maŋ</u>
	10.	<u>máŋ</u>

จากตัวอย่างจะเห็นว่าคำแต่ละคำจะมีรูปใดมากน้อยต่างกัน บางคำอาจมีได้เพียง 2 รูป แต่บางคำอาจมีได้ถึง 10 รูป คำหลายรูปส่วนใหญ่เป็นคำ 2 รูป และ 3 รูป⁶ จากข้อมูลทั้งหมดรวมมาปรากฏว่าไม่มีคำ 7 รูปเลย และ คำ 10 รูปมีอยู่คำเดียวคือคำว่า กระมัง

ในบทที่ว่าด้วยคำหลายรูปนี้จะกล่าวถึงรูปคำในลักษณะต่าง ๆ ที่ละรูป โดยถือเอารูปเต็ม คือ รูปที่เมื่อเรากล่าวคำนั้นตามลำพังทีละพยางค์เป็นหลัก ซึ่งมีอยู่ 5 ลักษณะด้วยกัน คือ รูปกรอน รูปที่ต่างกันด้วยเสียงวรรณยุกต์ รูปที่ต่างกันด้วยเสียงพยัญชนะและรูปที่เกิดจากการกลมกลืนเสียง แต่ทั้งนี้ไม่ว่าความแตกต่างจะต่างจากรูปเต็มเพียงลักษณะเดียว เช่น ต่างกันที่ความสั้นยาวของสระหรือที่เสียงวรรณยุกต์เท่านั้น แต่อาจจะต่างกันทั้งความสั้นยาวของสระและเสียงวรรณยุกต์ก็ได้

ตัวอย่าง รูปคำที่ต่างกันในแง่ต่าง ๆ มากกว่า 1 อย่างขึ้นไป

1. เขาไม่ไปหรอก ก. [kháw máj paj ròk]

ข. ròk

⁶ ปรากฏการคำท้ายเดิม

2. ข้อต่างคล้ายๆ ก. [khǒw sa-taay duaj kha]

ข. taay

จากตัวอย่างที่ 1 จะเห็นได้ว่ารูปที่ขีดเส้นใต้ในข้อ ก. และ ข้อ ข. ต่างกันทั้งในเรื่องความสั้นยาวของสระและเสียงวรรณยุกต์ คือ เสียงสระใน [ròok] ยาวกว่าใน [rók] และ วรรณยุกต์ในรูปแรกเป็นเสียง เอก ส่วนในรูปหลังเป็นเสียง ตรี ส่วนรูป [sa-taay] และ [taay] ซึ่งเป็นรูปที่ขีดเส้นใต้ใน ตัวอย่างที่ 2 ต่างกันที่ความสั้นยาวของสระ และการกรอน คือ รูป [taay] เป็นรูปที่เสียงพยางค์หน้า [sa-] กรอนไปและเสียงสระในส่วนที่เหลือสั้นลงด้วย

2.1.1 รูปกรอน

คำว่า "กรอน" ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า "กรอน ก. หมคไปสั้นไปทีละน้อย, สักหรือ, รอยหรือ"

ในที่นี้ ผู้เขียนใช้ในความหมายที่ว่า เพื่อนำรูปกรอนของคำมาพิจารณาโดยเทียบกับรูปเต็มจะพบว่ามีส่วนขาดหายไป ส่วนที่ขาดหายไปนี้อาจจะหายไปทั้งพยางค์หรือเพียงส่วนหนึ่งของพยางค์ก็ได้ สำหรับรูปกรอนในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะกล่าวถึงเฉพาะที่กรอนไปจากรูปที่ยังใช้อยู่ในปัจจุบันเท่านั้น เช่น [káp] กรอนเป็น [kà?], [kha-nóm] กรอนเป็น [nóm] ไม่รวมถึงรูปที่กรอนไปจากรูปเต็มซึ่งใช้อยู่ในสมัยก่อนแต่ปัจจุบันไม่ได้ใช้แล้ว เช่น คำว่า มะม่วง ซึ่งสันนิษฐานกันว่ามีมาจากคำโบราณ เกิมว่า หมากม่วง⁷ เป็นต้น

ตัวอย่างรูปกรอนที่ส่วนหนึ่งของพยางค์หายไป⁸ โดยส่วนที่เหลือไม่มีการเปลี่ยนแปลง

⁷ อาจารย์โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา หลักภาษาและข้อแนะนำในการเรียงความ โรงพิมพ์อศุทธา 2493 หน้า 277 ข้อหน้าที่ 4

⁸ สำหรับเสียง ร, ล ในคำควบกล้ำ เสียงทั้งสองนี้อาจจะหายไปในคำทุกประเภท เช่นคำว่า ปลา [plaa], ประโยชน์ [pra-jòot] รับประทาน [ráp-pa-thaan], ประมาณ [pra-maan] พรุ่งนี้ [phrûng-níi] กลางวัน [klaay-wan] ฯลฯ มีหลายคนพูดว่า [paa], [pa-jòot], [ráp-pa-thaan], [pa-maan], [phûng-níi] และ [klaay-wan] รูปเช่นนั้นถือว่าเป็นรูปกรอนเพียงส่วนหนึ่งของพยางค์เช่นกัน แต่เนื่องจากการพูดเช่นนั้นไม่ถือว่าเป็นการวิภาษาคำศัพท์และถูกต้องสำหรับผู้ที่ใช้รับการศึกษา จึงมิได้ยกมากล่าวรวมไว้ในตัวอย่างข้างต้น

1. ไปเที่ยวที่เดียว ก. [paj diaw-nii thi-diaw]
ข. thi-dia
2. จะไปก็ไปเด็ก ก. [ca paj kô paj thət]
ข. thə?
3. คืนไม่ไป ก. [di-chan maj paj]
ข. di-han
4. เขาไปมหาวิทยาลัยแคเขา
ก. [khaw paj ma-haa-wit-ta-jaa-laj tɛ chaaw]
ข. ma-haa-wi-jaa-lai
5. ยังจะมารองอุทธรณ์อยู่อีก
ก. [jaj ca maa roow ?ut-thoon juu 'iik]
ข. ?u-thoon
6. นินอูตสำเนาแคเขา ก. [chan ?ut-saa maa tɛc chaaw]
ข. ?u-saa

จากตัวอย่างที่ 1 ถึงที่ 3 จะเห็นว่า รูปที่ขีดเส้นใต้ในข้อ ข. เป็นรูปที่ส่วนท้ายของพยางค์ใดขาดหายไปเมื่อเทียบกับรูปเต็มในข้อ ก. ส่วนที่ไม่ปรากฏคือพยัญชนะท้ายซึ่งเป็นตัวสะกด ในตัวอย่างที่ 4 ส่วนที่ขาดหายไปในข้อ ข. คือส่วนหน้าของพยางค์หลัง สำหรับรูปข้อ ข. ในตัวอย่างที่ 5 นอกจากพยัญชนะท้ายซึ่งเป็นตัวสะกดของพยางค์ที่ 3 จะหายไปแล้วยังมีการกร่อนของพยางค์ที่ 4 ทั้งพยางค์ด้วย ซึ่งลักษณะการกร่อนทั้งพยางค์นี้จะโคกลาวถึงในตอนต่อไป ส่วนตัวอย่างที่ 7 รูปในข้อ ข. เป็นรูปที่พยัญชนะท้ายซึ่งเป็นตัวสะกดของพยางค์หน้าใดขาดหายไป

ตัวอย่างรูปกร่อนเพียงส่วนหนึ่งของพยางค์ที่มีการเปลี่ยนแปลงในส่วนที่เหลือ

1. เขาไปแล้ว ก. [khaw paj lɛɛw]
ข. lɛ
2. ทมคแล้ว ก. [mət lɛɛw]
ข. lɛ

3. ไปเด็ก ก. [paj thət]

ข. he?

รูปในข้อ ข. ของตัวอย่างข้างต้นทั้งหมดเป็นรูปที่กร่อนเพียงส่วนหนึ่งของพยางค์ และมีการเปลี่ยนแปลงในส่วนที่เหลือด้วย ในตัวอย่างที่ 1 พยัญชนะ [w] ซึ่งเป็นพยัญชนะท้ายของรูปที่ซัดเสนาไตในข้อ ก. ไกรกรอนไป และเสียงสระในรูปที่เหลือก็สั้นลงด้วย รูปที่ซัดเสนาไตในข้อ ข. ของตัวอย่างที่ 2 เป็นรูปที่เสียงพยัญชนะท้าย [w] กรอนไปเมื่อเทียบกับรูปเต็มในข้อ ก. และเสียงสระเปลี่ยนจาก [e] เป็น [a] ด้วย ในตัวอย่างที่ 3 เสียงพยัญชนะท้าย [t] ของรูปที่ซัดเสนาไตในข้อ ก. ไกรกรอนหายไปและเสียงพยัญชนะในส่วนที่เหลือก็เปลี่ยนจาก [tɕ] เป็น [ɕ] ส่วนตัวอย่างสุดท้ายนอกจากเสียงพยัญชนะท้าย [t] ของรูปที่ซัดเสนาไตในข้อ ก. จะกรอนหายไปแล้ว เสียงวรรณยุกต์ในรูปที่เหลือก็ยังเปลี่ยนจากวรรณยุกต์เอกเป็นสามัญด้วย

เพื่อความสะดวกในการกล่าวถึงแบบต่าง ๆ ของรูปที่กร่อนทั้งพยางค์จึงได้จำแนกลักษณะของการกรอนออกเป็น 2 จำพวกดังนี้

1. พวกที่กร่อนทั้งพยางค์โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างอื่น
2. พวกที่กร่อนทั้งพยางค์และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างอื่นบางอย่างด้วย

ทั้ง 2 จำพวกจะพูดถึงการกร่อนเพียงหนึ่งพยางค์และการกร่อนมากกว่าหนึ่งพยางค์ขึ้นไป โดยจะแยกเป็นการกร่อนที่พยางค์หน้า พยางค์กลาง และพยางค์ท้าย

2.1.1.1 พวกที่กร่อนทั้งพยางค์โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างอื่น

หมายถึงรูปกร่อนที่เมื่อเทียบกับรูปเต็มแล้วมีบางพยางค์หายไป ส่วนพยางค์ที่เหลือไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ คือ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องความสั้นยาวของสระ การเปลี่ยนเสียง วรรณยุกต์ การเปลี่ยนพยัญชนะ และการกลมกลืนเสียง

ก. รูปที่กร่อนพยางค์หน้า

รูปที่กร่อนพยางค์หน้ามีอยู่ 2 ประเภท คือ ประเภทที่กร่อนเพียงพยางค์เดียวกับประเภทที่กร่อน 2 พยางค์

ตัวอย่าง

1. รูปที่กรอนพยางค์หน้าเพียงพยางค์เดียว
  - ก. [ca thaan kha-nom ?a-raj]
  - ข. nom
2. เขาพูดคนเดียวจะเป็นอะไรไป
  - ก. [khaw phuut khee nan ca pen ?a-raj-paj]
  - ข. raj
3. เขาคงจะไปกระมัง
  - ก. [khaw khong ca paj kra-mang]
  - ข. mang
4. เขาจะมาขอฝากไปโรงเรียน
  - ก. [khaw ca maa khaw sa-taang paj roq-rian]
  - ข. taang
5. ช่วยกระโดดไปหน่อยได้ไหม
  - ก. [chuaaj kra-thep paj noj daj maj]
  - ข. thep
6. ขอมทำตัวเป็นกระยาจกนักโรอะ
  - ก. [choop tham tua pen kra-jaa-cok nak roe]
  - ข. jaa-cok

005119

รูปที่ขีดเส้นใต้ในข้อ ก. ทั้งหมดเป็นรูปเต็มซึ่งเมื่อเทียบกับรูปที่ขีดเส้นใต้ในข้อ ข. จะเห็นว่าพยางค์ที่หายไปจากรูปกรอน คือ รูปในข้อ ข. เป็นพยางค์หน้าซึ่งไม่ลงเสียงเน้นหนัก (unstressed) สำหรับลักษณะอื่น ๆ ของพยางค์ที่เหลือ เช่น ความสั้นยาวของสระ เสียงวรรณยุกต์ ฯลฯ คงเดิม

2. รูปที่กรอนพยางค์หน้า 2 พยางค์
สำหรับรูปพยางค์เดี่ยวที่ปรากฏในข้อ ข. ของตัวอย่างข้างล่างนี้เป็นรูปที่พยางค์หน้า กรอนหายไป 2 พยางค์

ตัวอย่าง

คุณรับประทานข้าวแล้วรึยัง

ก. [khun ráp-pra-thaan khaaw léw rý jaŋ]

ข. thaan

ช. รูปที่กรอนพยางค์กลาง ๆ

หมายถึงรูปที่เมื่อนำไปเทียบกับรูปเต็มแล้วพยางค์กลาง ๆ จะหายไป

ตัวอย่าง

1. มันขึ้นอยู่กับรัฐสภาต่างหาก

ก. [man khyn juu káp rát-tha-sa-phaa tàŋ-hàak]

ข. rát-sa-phaa

2. เคื่อนพฤศจิกายนยังตกอีก

ก. [dyan phrýt-sa-cì-kaa fon jaŋ tòk ?iik]

ข. phrýt-cì-kaa

3. ไปรับประทานข้าวด้วยกันซิคะ

ก. [paj-ráp-pra-thaan khaaw duáj kan sí khá]

ข. ráp-thaan

จะเห็นว่ารูปที่ขีดเส้นใต้ในข้อ ข. พยางค์กลางได้หายไป 1 พยางค์เมื่อเทียบกับรูปเต็มในข้อ ก.

ค. รูปที่กรอนพยางค์ท้าย

1. กรอนพยางค์เดียว

ส่วนมากได้แก่ชื่อเดือนต่าง ๆ ที่เสียงท้ายได้หายไปเมื่อใช้ในภาษาพูด

ตัวอย่าง

1. เคื่อน เมษายน รอนมาก

ก. [dyan mee-sáa-jon rón maak]

ข. mee-sáa

2. เค็อน พฤษภาคม ฅนชุก

ก. [dyan phryt-sa-phaa-khom fon chuk]ข. phryt-sa-phaa

3. เค็อน ชันวาคม โรงเรียนหญุก

ก. [dyan than-waa-khom roŋ-rian jut]ข. than-waa

2. กรอนมากกว่า 1 พยางค

ท้วอยาง

1. วันพฤษศบคินหญุก

ก. [wan pha-ry-hat-sa-bo-dii jut]ข. pha-ry-hat

2. รับประธานชาวไทเว็ยมรอย

ก. [rap-pra-thaan khaaw haj riap-roj]ข. rap

3. วันนืมีเว็ยนอนกาชาคใหม่

ก. wan nii mii rian ?a-nu-kaa-chaat maj]ข. ?a-nu?ขอสังเกท

สำหรับคำประเภทที่ชันตนควย กระ เช่น กระมอมกระम्म, กระยี้ตกระยาค ฯลฯ เวลาที่ใช้ในการสนทนาอาจใช้ไค้ทั้งรูปที่มี กระ และไม่มี กระ หรือบางครั้งเราอาจใช้ไค้กรุปหนึ่งซึ่งต่างกัันควยเสียงพยัญชนะ คือ ไซเส็ยง [kh] แทน [kr] ก็ไค้ข้งในเร็องนี้ จะไค้กลาวไทละเอ็ยคในหัวขอท้วอยางกรุปที่ต่างกัันควยเสียงพยัญชนะคออไป เน็องจากคำประเภทที่ชันตนควย กระ และเขาฉกษณะค้งกลาวมีหลายคำควยกััน จึงไค้แยกมากลาวไทต่างหาก สำหรับกรุปในท้วอยางขางลางนืกรุปในขอ ข. เป็นกรุปที่กรอนท้งพยางคหนาและพยางคกลาง ๗

ตัวอย่าง คำที่อาจจะพูดได้ทั้งรูปที่มี กระ และ ไม่มี

1. เด็กคนนี้กระมอมกระแมมเขี้ยว

ก. [dèk khon ní kra-mom-kra-mem chiaw]

ข. mom-mem

2. เคนกระยัดกระยาคยูนินละ

ก. [dæen kra-iyt-kra-jaat jù nân la]

ข. iyt-jaat

3. ทำเคนกระของกระแยงอยู่โต

ก. [tham dæen kra-jǝŋ-kra-jǝŋ jù dǝaj]

ข. jǝŋ-jǝŋ

4. เขาเจ็บกระเสาะกระแสะอยู่นาน

ก. [khaw cèp kra-sǝ? kra-sǝ? jù naan]

ข. sǝ-sǝ?

5. อยามาทำปากกระหมุบกระหมิบนะ

ก. [jǝa maa tham pǝak kra-mùp-kra-míp ná]

ข. mùp-míp

2.1.1.2 พวกที่กรอนทั้งพยางค์และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างอื่นบางอย่างด้วย

รูปคำที่จัดอยู่ในประเภทนี้เป็นรูปคำที่นอกจากจะมีบางพยางค์ขาดหายไปแล้ว ส่วนที่เหลือยังมีขอแตกต่างในเรื่องอื่นอีกด้วย เช่นในเรื่องเสียงสระ เสียงพยัญชนะ เป็นต้น

ก. รูปที่ต่างกันด้วยการกรอนทั้งพยางค์และความสั้นยาวของสระในพยางค์ที่เหลือ

ตัวอย่าง

1. ขอสต่างคไปโรงเรียนกอน

ก. [khǝw sa-taag paj roŋ-rian kǝon]

ข. sǝn

2. ขอประทานโทษคะ

ก. [khǎw pra-thaan-thòot kha]ข. than-thòot

รูปในข้อ ข. ของทั้ง 2 ตัวอย่าง เป็นรูปที่เสียงหน้าไคร่ร่อนหายไปทั้งพยัญชนะและส่วนที่เหลือมีขอมตกค้างคือเสียงสระสั้นลง

ข. รูปที่ทางกันทั้งควยการกรอนทั้งพยางค์และควยเสียงสระ รูปประเภทนี้มักเกิดในคำที่ผู้พูดพูดเร็วจนเป็นการรวบพยางค์ไทร้อยลงและเสียงสระเปลี่ยนไป

ตัวอย่าง

1. คินันไม่เห็นควย

ก. [di-chán maj hén duaj]ข. dian

2. พยัญชนะตัวไหนหายไป

ก. [pha-jan-cha-na tua naj haaj paj]ข. phian-cha-naค. รูปที่ทางกันทั้งควยการกรอนทั้งพยางค์และควยเสียงพยัญชนะตัวอย่าง

ก. เขาจะวาวอย่างไรข้างเขา

ก. [khaw ca waa jan-raj kô chag khaw]ข. gaj

2. เขาพูดอย่างนั้นก็ไม่ถูก

ก. [khaw phunt jag-nan kô maj thùuk]ข. gan

ง. รูปที่ต่างกันทั้งด้วยการกร่อนทั้งพยางค์และการกลมกลืนเสียง⁹

ตัวอย่าง

1. ทำเคียวนี้ที่เคียว

ก. [tham diaw-nii thii-diaw]

ข. thiaw

2. วันพฤหัสบดีหยุด

ก. [wan pha-ry'-hat-sa-bɔ'-dii jut]

ข. phry'-hat

จ. รูปที่ต่างกันทั้งด้วยการกร่อนและเสียงวรรณยุกต์

ตัวอย่าง

1. เด็กนั่งชุกชุกเดียวที่ [lɛək naŋ kha-juk-kha-jik sía thii sí]
juk-jik

2. เขาจะไปยังใจ [khaw ca paj jaɔ-ɔaj]
ɔáj

⁹ดูคำศรอาจารย์พระยาอนมานราชชน หลงเกี่ยวกับข้างต้น เรื่อง การกลมกลืนเสียง หน้า 158 "การกลมกลืนเสียง คือ เสียง 2 เสียงอยู่ใกล้กัน เสียงหนึ่งจะกลายเป็นเสียงคล้ายหรือเหมือนกันกับอีกเสียงหนึ่ง"

การกลมกลืนเสียงมีอยู่ 2 ประเภท คือ ประเภทที่เสียงกลมกลืนกันไปข้างหน้า (Progressive assimilation) เช่น สิบเอ็ด [síp-ʔèt] เป็น สิบเบ็ด [síp-bèt] และประเภทที่เสียงกลมกลืนกันไปข้างหลัง (Regressive assimilation) เช่น เค้าเจี้ยว [taw-ciaw] เป็นเจ้าเจี้ยว [caw - ciaw] เป็นต้น

ดังที่กล่าวไว้แล้วในหน้า 12 ย่อหน้าที่ 2 ว่าการพิจารณาในเรื่องรูปกร่อนจะ
ใช้รูปเต็มเป็นแนวเทียบ รูปอื่น ๆ นอกจากรูปกร่อนก็เช่นกัน ตัวอย่างเช่น รูปของคำว่า
[léɛw] เมื่อปรากฏอยู่ในวลีหรือประโยคอาจมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องความสั้นยาวของ
สระทำให้การออกเสียงต่างไปจากเดิม โดยออกเสียงสระสั้นลงเป็น [léw] เมื่อกล่าว
ถึงรูปนี้ก็จะใช้รูปเต็ม คือ [léɛw] เป็นหลักในการเทียบเช่นเดียวกับรูปกร่อน

2.1.2 รูปที่ต่างกันด้วยเสียงวรรณยุกต์

รูปต่าง ๆ ที่ต่างกันด้วยเสียงวรรณยุกต์ส่วนมากปรากฏอยู่ในคำลงท้าย
แต่อาจมีอยู่ในคำทวนค่อนบาง ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะคำในหมวดคำลงท้ายก่อนซึ่งอาจแยกออก
ได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

2.1.2.1 รูปที่ต่างกันด้วยเสียงวรรณยุกต์อย่างเดียว

ตัวอย่าง

1. ไปนะ ก. [paj na[˧]]
ข. na[˧]
2. เราจะไปหรือ ก. [khaw ca paj rɔy^{˨˩}]
ข. rɔy^{˨˩}

2.1.2.2 รูปที่ต่างกันด้วยเสียงวรรณยุกต์และการเปลี่ยนแปลงของสระ

สั้นยาว

ตัวอย่าง

1. ดอยไปซี ก. [thɔ̌j paj si^{˨˩}]
ข. si^{˨˩}
2. ไม่ไปหรอก ก. [maj paj rook^{˨˩}]
ข. rook^{˨˩}
3. จะไปหรือ ก. [ca paj rɔy^{˨˩}]
ข. rɔy^{˨˩}
4. ไปเถอะนะ ก. [paj the na^{˨˩}]
ข. naa^{˨˩}

2.1.2.3 รูปที่ต่างกันด้วยเสียงวรรณยุกต์และเสียงสระ

ตัวอย่าง

บ้านไม่ใหญ่ไปหรือ [baan maɯ̌ jàj paj r̥y̌y]
ree

คำในหมวดคำอื่น ๆ นอกจากหมวดคำลงท้าย อาจจะต่างกันด้วยเสียงวรรณยุกต์
 ไตบางเหมือนกัน เช่น คำนาม คำกริยา คำก่อนคำบอกจำนวน เป็นต้น

ตัวอย่าง

คำนาม

นั่นหนังสืออะไร ก. [nan n̩aŋ-s̩y̌y ?a-raj]
 ข. n̩aŋ-s̩y̌y
 ค. n̩aŋ-s̩y̌y

คำกริยา

จะขี้มหรือจะขอ ก. [ca j̩y̌m r̩y̌ ca kh̩w̩w̩]
 ข. j̩y̌m

คำก่อนคำบอกจำนวน

เขาจะท้องทำอะไรสักอย่าง ก. [khaw ca t̩w̩ŋ tham ?a-raj s̩ak j̩aŋŋ]
 ข. s̩ak

คำกริยาวิเศษณ์

ฉันเหนื่อยเหลือเกิน ก. [chan nyaj l̩ya-keən]
 ข. l̩ya-keən

เขาคงจะไปกระมัง ก. [khaw khoy ca paj kra-maŋ]
 ข. kra-maŋ

จะไปไต่ยังไง ก. [ca paj d̩aj jan-paj]
 ข. jan-paj

ก. ตัวอย่างคำประสมที่เสียงสระในพยางค์หน้ามักจะสั้นลง (รูปในข้อ ก. คือรูป
ของพยางค์หน้าของคำประสมในข้อ ข. เมื่อปรากฏโดยลำพัง)

1. ก. ชาว [khaaw]
ข. ทานข้าวต้มโคล้ท [thaan khaw-tôm daaj maj]
2. ก. น้ำ [naam]
ข. ถึงเวลาน้ำชาแล้ว [thýŋ we-laa nam-chaa lécw]
3. ก. ลูก [luuk]
ข. ลูกไม่มากจริงนะ [luk-maaj maak cig ná]
4. ก. สี [sii]
ข. สีฟ้าสวยจัง [si-faa nii suáj caŋ]
5. ก. ปาก [paak]
ข. ปากกาโครหาย [pak-kaa khraj haaj]
6. ก. ไม [maaj]
ข. ไมกวาคไปไท [maj-kwaat paj náj]
7. ก. ชาว [khaaw]
ข. ชาวสวยมีไหม [khaw-suaaj mii maj]
8. ก. โรง [roog]
ข. โรงเรียนคุณเธอ [ron-rian khun rě]
9. ก. น้ำ [naam]
ข. อยากทานน้ำแข็งจัง [jaak thaan nam-khéŋ caŋ]
10. ก. หาย [haaj]
ข. เขาแทบไม่หายใจเลย [khaw thəp maj haj-caj lej]
11. ก. คั้น [tyyn]
ข. รู้ดีกว่าเขาคั้นเตนมาก [ru-sýk wá khaw tyn-tén maak]

ข. แต่ในกรณีที่คำประสมนั้นมีมากกว่า 2 พยางค์ เสียงพยางค์ที่ 2 อาจจะสั้นลง
ควยก็ได้ เช่น

1. ก. ขอน [sɔn]
- ข. มีเข็มซอนปลายไหม [mi khēm-sɔn-plaaɯ¹⁰ maj]
2. ก. แม่ [mæ]
- ข. ไหนคู่หัวแม่มือหนอยซี [náj duu húa-mé-myɯ nòj sí]
3. ก. กาแฟ [ka-fæ]
- ข. ค้มกาแฟเป็นโหมคนะ [dým ka-fæ-jen háj mət ná]
4. ก. น้ำตาล [nám-taan]
- ข. น้ำตาลกรวดเขาชอกันที่ไหน [nám-tan-kruat khaw syy kan thi-náj]
5. ก. ลูก [luuk]
- ข. ฆ่าลูกไม้สี่สายคี [pha-luk-maaɯ ní síi suaj dii]
6. ก. สี [si]
- ข. แปรงสีพันอันนี้ของใคร [preŋ-si-fan ?an ní khɔŋ khraj]
7. ก. ปู่ [puu]
- ข. ฆ่าปู่โคะต้นนี้สายคี [pha-pu-to? phyyn nii suaj dii]

¹⁰ เสน-----หมายความว่า คำที่อยู่บนเส้นทั้งหมดเป็นคำประสม แต่ส่วนที่อยู่บนเส้น _____ เป็นรูปของพยางค์ 2 ซึ่งมีเสียงสระสั้นลงควย

¹¹ เครื่องหมาย [˘] เมื่ออยู่เหนือสระใด หมายความว่า เสียงสระนั้นสั้นลงกว่าปกติ เช่น เสียง ă จะสั้นกว่าเสียง a

ค. ตัวอย่าง คำซ้ำที่เสียงพยางค์หน้าสั้นลง

1. ก. บ่าย [baaj]
ข. เขาวาจะไปบ่าย ๆ [khaw waa ca paj baj-baaj]
2. ก. มาก [maak]
ข. ซอมาก ๆ หนอยนะ [khoo mak-maak nòj ná]
3. ก. ชาว [khaaw]
ข. เลือกผาเซ็ดหน้าผืนชาว ๆ นะ [lyak pha-chét-naa phyyñ
khaw-khaaw ná]
4. ก. ทัว [thua]
ข. ใส่ใ้ทัว ๆ หนอยนะ [saj háj thua-thua nòj ná]
5. ก. ราว [raaw]
ข. จะกลับมาราว ๆ บ่าย 3 โมง [ca kláp maa raw-raaw baaj
sáam moong]

ง. ตัวอย่างของคำประเภทอื่นนอกจากคำประสมและคำซ้ำที่มีรูปต่างกันควยเสียงสั้น

ยาวของสระ

1. เขากัช่วยอยู่แล้ว ก. [khaw kô chuaj juu lécw]
ข. ju
2. เขาซีเกียจไหม ก. [khaw khi-kiat máj]
ข. khi-kiat
3. ไปดูหนังไหม ก. [paj duu nãj máj]
ข. du
4. หนูไม่ออกไปเลย ก. [nuu máj jaak paj léj]
ข. nu
5. พูดเท่าไรหนักก็ไม่ยอมเขาใจ
ก. [phúut thãw-ràj ke kô máj joom khaw-caj]
ข. ke

6. แลวจะใ้ใครไป ก. [lɛ̀w ca hāj khraj paj]
ข. lɛ̀w
7. เกือบไปหาเธอแล้ว ก. [kyap paj haa thee lɛ̀w]
ข. kyap¹²
8. เธอควรจะไป ก. [thee khuan ca paj]
ข. khuan
9. เหนื่อยแทบตายเลยวันนี้ ก. [nyaj thɛp taaj loj wan-nii]
ข. thɛp
10. เรื่องนางอย่างกัถองแกไข ก. [ryaŋ baaŋ jaaj kô tɔŋ kɛ̀-khǎj]
ข. baaŋ
11. อยากโตกัถัว ก. [jaak dāaj kii tua]
ข. ki
12. คะแนนเขาเป็นที่ 1 ของชั้น
ก. [kha-nɛ̀n khaw pen thii nyŋ khǔŋ chān]
ข. thii
13. โตกัถัว ก. [dāaj ?iik kô dii]
ข. ?iik
14. เขาโตไปรีเปล่า ก. [khaw dāaj paj ry' plāaw]
ข. dāj
15. บอกเขาควยเวลาเขาเมา ก. [bòok khaw dūaj wee-laa khaw maa]
ข. we-laa
16. ไปสักตอนขาย ๆ กัถัว ก. [paj sák toon bāj-bāaj kô dāaj]
ข. toon
17. ทำเสียก่อนแล้วคอยกิน ก. [tham sia koon lɛ̀w khǔj kin]
ข. koon

¹² ดูเรื่องเครื่องหมาย ~ ในเชิงอรรถหน้า 24

18. โขยมากเขาไมคอยทำกัน
 ก. [dooj-maak khaw maj khøj tham kan]
 ข. doj-maak
19. มาหาใคร ก. [maa haa khraj]
 ข. ma

ข้อสังเกต

ส่วนมากการเปลี่ยนระหว่างสระสั้นยาวนั้นมักเปลี่ยนจากยาวเป็นสั้น แต่ในบางกรณี เช่น ในคำซ้ำซึ่งเราต้องการจะเน้นหรือทำให้ความหมายของคำหนักแน่นยิ่งขึ้น เราอาจเปลี่ยนเสียงสระจากสั้นเป็นยาวได้ แต่ในการเปลี่ยนเช่นนี้มักมีการเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์ด้วย

ตัวอย่าง

1. ก. ซ้า [cháa]
 ข. เขาเดินซ่า ๆ [khaw deen cháa...¹³ cháa]
2. ก. เกา [kaw]
 ข. บ้านเกา ๆ [baan ka...w... kaw]
3. ก. สั้น [san]
 ข. เขาพูดสั้น ๆ [khaw phuat sa...n... san]

¹³ เครื่องหมาย... หมายความว่าเสียงท้ายยืคออกไป และเสียงวรรณยุกต์สูงขึ้นด้วย

¹⁴ เครื่องหมาย... หมายความว่า เสียงสระยืคออกไปแต่ไม่ยาวเท่าเสียงสระยาว ตัวอย่างเช่น เช่น... ยาวกว่า [a] แต่ไม่ยาวเท่า [aa] เป็นต้น ถ้าเครื่องหมายนี้อยู่หลังพยัญชนะก็หมายความว่าเสียงพยัญชนะยืคออกไปเช่นกัน

สำหรับเสียงที่เปลี่ยนไปในคำซ้ำนี้อาจจะพูดแตกต่างกันไปตามลักษณะการพูดของแต่ละบุคคล เช่น ในตัวอย่างที่ 1 ผู้ที่พูดขยามีเสียง glottal คือเสียงที่เกิดที่ช่องว่างระหว่างสายเสียงข้างท้าย เสียงที่ยืคออกไปอาจจะเป็นเสียง glottal ก็ได้ และในตัวอย่างที่ 2 และ 3 บางคนอาจจะยืคเฉพาะเสียงตัวสะกด /w/ และ /m/ ออกไป โดยไม่ยืคเสียงสระเลยก็ได้ แต่โดยทั่วไปแล้ว ถ้าเสียงสระยืคออกก็ตัวสะกดจึงจะยืคด้วย ถ้าเสียงสระยืคออกบางเล็กน้อย เสียงตัวสะกดจะไม่ยืค แต่สำหรับตัวสะกดที่เป็นพยัญชนะระเบิด (stop) เสียงอาจจะยืคออกบาง คือ ดันจะตะอยู่ที่ฐานที่เกิดของพยัญชนะนั้นนานกว่าปกติ

2.1.4 รูปที่ต่างกันด้วยพยัญชนะ

รูปที่ต่างกันด้วยเสียงพยัญชนะนี้อาจจะต่างกันที่พยัญชนะต้น กลาง หรือท้าย อย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว หรืออาจจะต่างกันทั้งคำพยัญชนะและในแง่อื่นด้วยก็ได้ เช่น ต่างกันที่เสียงวรรณยุกต์ ความสั้นยาวของสระ ฯลฯ

2.1.4.1 รูปที่ต่างกันด้วยพยัญชนะอย่างเดียว

ก. ต่างกันที่พยัญชนะต้นของพยางค์หน้า

1. จะไปก็ไปเถอะ

ก. [ca paj kǒ paj thè?]

ข. hè?

2. คงไม่สบายกระมัง

ก. [khoy maj sa-baaǰ kra-maǰ]

ข. la-maǰ

3. ไปเดี๋ยวนี้เถียว

ก. [paj diaw-níi thiaw]¹⁵

ข. chiaw

4. เขาเป็นคนกระหน่อมกระหน่อมดี

ก. [khaw pen khon kra-mèt-kra-mèc dii]

ข. kha-mèt-kha-mèc

5. ไม่ไปหรือคะ

ก. [māj paj rǎ kha]

ข. ha

¹⁵สำหรับรูป เถียว [thiaw] ที่ปรากฏในตัวอย่างที่ 3 ขอก. ไม่ใช่รูปเต็มเป็นรูปที่กลมกลืนเสียงแฉวจากรูปเต็มคือ ทีเถียว [thi-diaw] แต่ที่ยกมาเปรียบเทียบในตัวอย่างนี้ก็เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนรูปอีกชั้นหนึ่งคือเปลี่ยนพยัญชนะจาก [th] เป็น [ch]

6. จะวาอะไรเขาก็ไม่กระเทือน

ก. [ca waa ?a-raj khaw kô maj kra-thyan]

ข. sa-thyan

จากตัวอย่างที่ 1 ถึง 6 จะเห็นได้ว่าส่วนที่ต่างกันคือ เสียงพยัญชนะต้น

ข. ต่างกันที่พยัญชนะต้นของพยางค์กลาง

ตัวอย่าง

1. เขาพรรณนาได้มาก

ก. [khaw phan-na-naa¹⁶ daj dii maak]

ข. phan-ra-naa

2. ทำไมชอบนั่งซักสมาธิ

ก. [tham-maj choep naj khât-sa-maat nak]

ข. khât-ta-maat

ค. พยัญชนะท้าย

พยัญชนะท้ายตามปกติจะมีขอแตกต่างก็โดยการกรอนเท่านั้น แต่เนื่องจากไทยเรามีการยืมคำจากภาษาต่างประเทศมาใช้โดยใช้ทับศัพท์ การออกเสียงของพยัญชนะท้ายจึงอาจออกได้ทั้งตามเสียงเดิมในภาษานั้น หรืออาจจะออกเสียงตามวิธีของไทยโดยใช้เสียงตัวสะกดบางตัวแทนเสียงพยัญชนะที่ไม่มีในภาษาไทย

ตัวอย่าง

1. ไปดูฟุตบอลใหม่

ก. [pai duu fut-bol maj]

ข. fut-bon

---

¹⁶สำหรับคำว่า พรรณนา นี้ ถ้าจะถือตามคำอ่านในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานแล้ว รูปในตัวอย่างที่ 1 ข้อ ข. ค็นับว่าผิด แต่ในการสนทนาใช้กันอยู่ทั้ง 2 รูป

- 2. ตะเกียงน้ำมันกาส
  - ก. [ta-kiang ni chaj nam-man kaas]
  - ข. kaat
- 3. นานี้กานเงินซื้อมาจากสวิส
  - ก. [na-li-kaa ni chan syy ma caak sa-wis]
  - ข. sa-wit
- 4. วันนี้ไปเล่นเทนนิสไหม
  - ก. [wan-nii paj len then-nis maj]
  - ข. then-nit
- 5. เขาชอบนอนโฮเทล
  - ก. [khaaw choop noon hoo-tel]
  - ข. hoo-ten
- 6. ไซเตานกสเทรอ
  - ก. [chaj taw kees re]
  - ข. keet

2.1.4.2 รูปที่ต่างกันด้วยเสียงพยัญชนะและมีขอแตกต่างอย่างอื่นด้วย

- 1. อยากไปบาง
  - ก. [jaak paj baang]
  - ข. maang
- 2. คงชอบกระมัง
  - ก. [khong choop kra-mang]
  - ข. la-mang

ในตัวอย่างที่ 1 รูป ก. ต่างจากรูป ข. ที่พยัญชนะต้นและเสียงสระ คือ รูป ข. เป็นเสียง [m] แทนเสียง [b] ในรูป ก. และเสียงสระสั้นกว่า ส่วนในตัวอย่างที่ 2 รูป ข. ก็ใช้เสียงพยัญชนะ [l] แทน [kr] ในรูป ก. และใช้เสียงวรรณยุกต์ที่แทนเสียงสามัญ

2.1.4.3 รูปที่ต่างกันควยการ เพิ่มพยัญชนะหรือทั้งพยัญชนะและสระรวมกันเป็น พยางค์¹⁷

คำบางคำมีรูปเพิ่มขึ้นมาเนื่องจากการที่มีพยัญชนะเพิ่มเสียงพยัญชนะและสระบางเสียง เข้าไปในบางคำทำให้มีจำนวนพยางค์เพิ่มขึ้น

ตัวอย่าง

สวรรคตแล้ว ก. [sa-wan-khot lɛɛw]

ข. sa-wan-na-khot

รูปในข้อ ข. เป็นรูปที่นิยมใช้ แครูปที่ถูกต้องและก็ยังใช้กันอยู่ คือ รูปที่ขีดเส้นใต้ใน

ข้อ ก.

การเพิ่มพยัญชนะไม่จำเป็นจะต้องทำให้จำนวนพยางค์เพิ่มขึ้นเสมอไป บางครั้ง เสียงพยัญชนะที่เพิ่มขึ้นมา อาจเป็นส่วนหนึ่งของพยางค์ก็ได้

ตัวอย่าง

1. ลูกเขาด่วนแคะอกคัฒูทงนัน

ก. [luuk khaw luan tɛ ?a-ka-tan-juu taŋ-nán]

ข. ?ak-ka-tan-juu

¹⁷ การเพิ่มพยัญชนะแบบนี้มีในคำยืมจากภาษาอังกฤษควย เช่น

1. เขาชอบปลาซาร์ดีน ก. [khaw chɔɔp plaa sa-diin]

ข. sa-ra-diin

2. ไม่ชอบไรของพลาสติก ก. [maj chɔɔp cháj khɔɔj phlɛs-tik]

ข. phlat-sa-tik

3. เขาชอบวิสกี้มาก ก. [khaw chɔɔp wis-kií maak]

ข. wit-sa-kií

2. เขาคีเติกเสียกระเจอะกระเจิงไปหมค

ก. [khaw tii dèk sia kra-cè-kra-cèen paj mòt]ข. kra-cèet-kra-cèen

จากตัวอย่างที่ 1 และ ที่ 2 จะเห็นได้ว่า เสียงที่เพิ่มขึ้นมาในรูป ข. คือ เสียง [k] และ [t] ซึ่งเป็นเพียงส่วนหนึ่งของพยางค์เท่านั้น

2.1.5 รูปที่เกิดจากการกลมกลืนเสียง¹⁸ตัวอย่าง1. อยาทอย่างนั้นซี ก. [jaa tham jan-nan si]ข. jan-gan2. ซ้อมาสักสิมเอ็ดย่นักพอ ก. [sy maa sak sip-?et phyyn kô phoo]ข. sip-bet3. ไปเคี้ยวนี้เคี้ยว ก. [paj diaw-nii thii-diaw]ข. thiaw4. กระเป่าใบนี้ละ ก. [kra-paw baj nii nay]ข. nii-a5. วันพดหัดนยุค ก. [wan pha-ry-hat-jut]ข. phry-hat2.2. คำรูปเคี้ยว

คำอีกประเภทหนึ่งที่จะกล่าวถึงก็คือ คำที่มีรูปเคี้ยวตลอดซึ่งส่วนมากเป็น คำนาม หรือ คำกริยาเคี้ยว มีคำเพียงส่วนน้อยที่อยู่ในหมวดคำนามและคำกริยาที่มีหลายรูป คำรูปเคี้ยวนี้อาจมีเพียงพยางค์เดียวหรือมากกว่า 1 พยางค์ก็ได้ และตามปกติไม่ว่าจะปรากฏในคำ วลี หรือประโยคก็จะออกเสียงไม่แตกต่างกัน

¹⁸ การกลมกลืนเสียงในเชิงอรรถ หน้า 20

ตัวอย่างข้างล่างนี้เป็นตัวอย่างของคำที่มีรูปเดี่ยวตลอด¹⁹ เมื่อปรากฏเป็นคำ ๆ เดี่ยว เมื่อปรากฏในวลี และในประโยคตามลำดับโดยแยกตามหมวดคำ²⁰ และจำนวนพยางค์

2.2.1 ตัวอย่างคำนามพยางค์เดี่ยว

1. โตะ [toʔ]

บนโตะ [bon toʔ]

โตะตัวโน้น [toʔ tua noon]

เขานั่งอยู่ที่โตะ [khaŋ nɑŋ ju thi toʔ]

ฉันทวางของไว้ที่โตะ [chan waŋ khəŋ wɑj thi toʔ]

2. หอง [hɔŋ]

หองไหน [hɔŋ nɑj]

ที่หอง [thi hɔŋ]

ฉันจะรอที่หอง [chan ca rəw thi hɔŋ]

หองเขานั่งอยู่ไหน [hɔŋ thee ju nɑj]

3. หนึ่ง [nəŋ]

คูหนึ่ง [duu nəŋ]

หนึ่งเรื่องนี้ [nəŋ ryaŋ ni]

ฉันชวนเขาคูหนึ่ง [chan chuan khaŋ duu nəŋ]

หนึ่งเรื่องนี้สนุก [nəŋ ryaŋ ni sa-nuk]

¹⁹ สำหรับคำรูปเดี่ยวเท่าที่ศึกษามา เมื่อปรากฏในที่ต่างกันอาจจะออกเสียงต่างกัน ในเรื่องความหนักเบา แต่ในการศึกษาคำนี้จะถือว่า คำที่มีรูปต่างกันคือคำที่มีการออกเสียงต่างออกไปตามเกณฑ์ของคำหลายรูปเท่านั้น ดังนั้น รูปคำที่ออกเสียงหนักเบาต่างกันจึงยังถือว่าเป็นคำรูปเดี่ยว

²⁰ คูเรื่องหมวดคำ [word-classes] ในเชิงอรรถ หน้า 5

4. ชา [chaa]

ไคชากกั [daaj cha kô dii]

ชาในถ้วยนั้นละ [cha naj thúaj nán la]

เขาชอบดื่มชามากกว่ากาแฟ [khaw chhóp dyym cha maak kwà ka-fec]

คุณชอบชาไหมะ [khun chhóp cha mǎj]

5. บ้าน [baan]

กวาศบ้าน [kwaat baan]

บ้านนี้ละ [baan nii la]

เขากวาศบ้านแล้ว [khaw kwaat baan léew]

เขาวาจะกลับบ้าน [khaw waa ca kláp baan]

2.2.2 ตัวอย่างคำกริยาพยางค์เดียว

1. เค้น [deen]

จะเค้นไป [ca deen paj]

เค้นก็ไค [deén kô daaj]

เขามอกให้เค้นไป [khaw bòok háj deen paj]

ฉันไม่ขันรดหรือ จะเค้น [chán mǎj khyn rôt ròok ,.....]

2. เทียว [thiaw]

ชอบเทียว [chhóp thiaw]

เทียวเรือใบ [thiaw ryaj chhíaw]

น้องออกไปเทียว [nóong ?òok paj thiaw]

เขาจะชวนฉันไปเทียวด้วย [khaw ca chuan chán paj thiaw
duaj]

3. ทิว [hiw]

ทิวจิ่ง [hiw caŋ]

ทิวจะทิว [thaa ca hiw]

หลานทิวไลยทองใหญ่ [laan hiw lej rɔɔŋ jaŋ]

คุณทิวรียัง [khuŋ hiw ry jaŋ]

4. เหนื่อย [nyaj]

ท่าทาเหนื่อยจิ่ง [tham thaa nyaj caŋ]

คงเหนื่อย [khuŋ nyaj]

ฉันเหนื่อยแทบขาดใจ [chan nyaj thəp khaat caŋ]

คุณเหนื่อยรียัง [khuŋ nyaj ry jaŋ]

5. เกง [kəŋ]

เกงจิ่ง [kəŋ caŋ]

ไมเกงเลย [maj kəŋ lej]

เขาเรียนเกงจิ่ง [khaŋ rian kəŋ caŋ]

ฉันไม่ใครคนเกง [chan maj chaj khon kəŋ]

6. โง่ [ŋoo]

โง่จิ่ง [ŋoo caŋ]

ไมน่าโง่เลย [maj naa ŋoo lej]

ธรรมดาเขาโง่อยู่แล้ว [tham-ma-daa khaŋ kô ŋoo juu læw]

เด็กคนโง่มากนะ [dək khon nii ŋoo maak na]

7. เกา [kaw]

เกาเหล่เกา [kaw lya-kəen]

ยังไม่เกา [jag maj kaw]

บ้านหลังนี้เก่าแล้ว [baan lǎŋ nǐ kaw lǎw]

คุณจะไปบ้านเกาะนเรศวร [khun ca paj baan kaw nǎ rǎw]

8. เมื่อย [myaj]

เมื่อยละมั้ง [myaj la-maŋ]

ทางจะเมื่อย [thaa ca myaj]

เขาคงเมื่อยแน่แล้ว [khaw khog myaj jǎc lǎw]

ฉันเมื่อย [chan myaj]

9. อืม [ʔim]

อืมแล้ว [ʔim lǎw]

ทางจะอืม [thaa ca ʔim]

ฉันอืมจนทานไม่ไหวแล้ว [chan ʔim con thaan mǎj wǎj lǎw]

คุณอืมหรือเปล่า [khun ʔim ry' plaaw nǎ]

2.2.3 ตัวอย่างคำนามที่มีจำนวนพยางค์มากกว่า 1 พยางค์

1. เก้า [kaw - ʔii]

เก้าขวั้น [kaw-ʔii tua nǎn]

หมั้นเก้า [thi bon kaw-ʔii]

คุณช่วยหาเก้าอี้ตัวนี้ [khun chuaŋ haa kaw-ʔii hǎj tua si]

ฉันนั่งรอเก้าอี้ [chan naŋ roo thi kaw-ʔii nǐ la]

2. สมุด [sa-mùt]

สมุดอะไร [sa-mùt ʔa-raŋ]

ใบสมุด [naj sa-mùt]

เขาถือสมุดอะไร [khaw thyy sa-mùt ʔa-raŋ]

ฉันจะไปซื้อสมุด [chan ca paj sy' sa-mùt]

3. หลังกา [lǎŋ-khaa]เป็นหลังกา [piin lǎŋ-khaa]หลังกายานนี้ [lǎŋ-khaa baan ni]เขาอยู่โรงเรียนหลังกา [khaŋ duu ʔa-raj bon lǎŋ-khaa]หลังกาสูงจัง [lǎŋ-khaa suuŋ caŋ]4. ละคร [la-khoon]ละครเรื่องเก่า [la-khoon ryaŋ kaw]ขอละคร [choop la-khoon]เขอละครจะถูกละครใหม่ [thee jaak duu la-khoon maj]ละครเมื่อวานสนุกจัง [la-khoon mya waan sa-nuk caŋ]5. คินสอ [din-soo]คินสอไก่ [din-soo kǎ daaj]คินสอแห่งนี้ละ [din-soo theŋ nan nǎ]ฉันจะซื้อคินสอ [chan ca chaŋ din-soo]คินสอหักแล้ว [din-soo hak leew]

6. ภาษา [pha-saa]

ภาษาอะไร [pha-saa ?a-raj]

ไม่รู้อาษา [maj rúu pha-saa]

เขาพูดภาษาอะไร [khaw phǔut pha-saa ?a-raj]

ภาษานี้แปลกดี [pha-saa nii plèck dii]

7. กางเกง [kan-keeng]

กางเกงตัวนั้น [kan-keeng ttua man]

คงของกางเกง [khong tǔng kan-keeng]

ฉันจะซักกางเกง [chan ca sak kan-keeng]

เขารีดกางเกงไม่เรียบ [khaw riit kan-keeng maj riap]

8. แมลง [ma-leeng]

แมลงหิ่งห้อย [ma-leeng thay-nan]

คงแมลงอะไรสักอย่าง [khong ma-leeng ?a-raj sak jaang]

เขาชอบสะสมแมลง [khaw choop sa-som ma-leeng]

เธอเคยเห็นแมลงนี้ไหม [thoe khoej hen ma-leeng nii maj]

9. นาฬิกา [na-li-kaa]

นาฬิกาข้อมือ [na-li-kaa baan chan]

เสียงนาฬิกา [siang na-li-kaa]

ฉันเขานาฬิกาไปแถ [chan ?aw na-li-kaa paj ket]

นาฬิกาตาย [na-li-kaam taaj]

²¹ สำหรับคำว่า ภาษา ในตัวอย่างที่ 6 และกางเกง ในตัวอย่างที่ 7 ถ้าดูตามรูปเขียนควรจะออกเสียงว่า [phaa-saa] และ [kaeng-keeng] แต่เท่าที่รวบรวมข้อมูลมาไม่ปรากฏว่ามีผู้ออกเสียงตามรูปเขียนเลย ในที่นี้จึงถือว่าทั้ง ๒ คำเป็นคำที่มีรูปเดียว

10. อุปสรรค [?up-pa-sak]

อุปสรรคอย่างเคยนั้นแหละ [?up-pa-sak jaay khøj nan lè?]

อุปสรรคที่แกไม่ได้ [?up-pa-sak thí kéc māj dāaj]

ฉันไม่เห็นจะเป็นอุปสรรคเลย [chán māj hěn ca pen?up-pa-sak lej]

เขาจะทำอะไรคุณอุปสรรค [khaw ca tham ?a-raj duu mi tē
?up-pa-sak]

11. สมณาคูณ [som-ma-naa-khun]

รางวัลสมณาคูณ [raj-wan som-ma-naa-khun]

ก็สมณาคูณนะซี [kô som-ma-naa-khun nā sí]

เขาให้เพื่อสมณาคูณ [khaw hāj phya som-ma-naa-khun]

เขาสมณาคูณเสียมเขี้ยว [khaw som-ma-naa-khun sía khum chīaw]

12. ประชาธิปไตย [pra-chaa-thip-pa-taj]

ประชาธิปไตยแบบไทย ๆ [pra-chaa-thip-pa-taj bècp thaj-thaj]

ถึงประชาธิปไตยเหมือนกัน [kô khøj pra-chaa-thip-pa-taj
myan-kan]

ไทยปกครองระบอบประชาธิปไตย [thai pòk-khroog ra-bòop
pra-chaa-thip-pa-taj]

ฉันชอบแบบประชาธิปไตย [chán chòp bècp pra-cha-thip-pa-taj]

13. ประธานาธิบดี [pra-thaa-naa-thip-bo-dii]

ประธานาธิบดีคนก่อน [pra-thaa-naa-thip-bo-dii khon kòon]

คงประธานาธิบดีกระมัง [khøj pra-thaa-naa-thip-bo-dii kra-may]

เขาคงแถวกับประธานาธิบดี [khaw tay thew rap pra-thaa-naa-
thip-bo-dii]

ประธานาธิบดีมาแล้ว [pra-thaa-naa-thip-bo-dii maa ləw]

2.2.4 ตัวอย่างคำกริยาที่มากกว่า 1 พยางค์

1. สนุก [sa-nùk]

สนุกดี [sa-nùk dii]

ก็สนุกเหมือนกัน [kô sa-nùk myan kan]

ละครเรื่องนี้สนุก [la-khoon rýaŋ níi sa-nùk]

ฉันว่าสนุกสุดกราวก่อนไม่ได้ [chán waa sa-nùk suu khraaw kòon máj dâi]

2. สกปรก [sok-ka-pròk]

สกปรกจัง [sòk-ka-pròk caŋ]

ก็สกปรกพอดู [kô sòk-ka-pròk phoo duu]

เสื้อผ้าสกปรกมาก [sýa sòk-ka-pròk maak]

เขารู้สึกเสื้อผ้าสกปรก [khaw sák sýa sòk-ka-pròk]

3. สะอาด [sa-?aat]

สะอาดจัง [sa-?aat caŋ]

ไม่ค่อยสะอาด [máj khòj sa-?aat]

เขารักความสะอาดดี [khaw rák kwaam sa-?aat-dii]

ฉันชอบว่าเขาสะอาด [chán chòop waa khaw sa-?aat]

4. ขยัน [kha-jǎn]

ขยันไหม [kha-jǎn máj]

น่าจะขยัน [nāa ca kha-jǎn]

เด็กคนนี้ขยัน [dèk khon níi kha-jǎn]

คนไม่ขยันก็ยอมสอตก [khon máj kha-jǎn kô jôm sòop tòk]

5. สบาย [sa-baaǰ]

พักผ่อนสบาย [kô phoo sa-baaǰ]

สบายจัง [sa-baaǰ caŋ]

เขาสบายดี [khaw sa-baaǰ dii]

เด็กไม่สบาย [dek maj sa-baaǰ]

ข้อสังเกต

คำนามเดี่ยวและคำกริยาเดี่ยวบางคำอาจมีหลายรูปได้ เช่น คำนาม ขนม หนังสือ กาแฟ อาหาร ฯลฯ คำกริยา ยิ้ม ขี้เกียจ ขี้ลืม กระโดด เป็นต้น รูปต่าง ๆ ของคำเหล่านี้ถึงแม้จะมีไม่มากแต่ก็มีจำนวนมากพอสมควรและมีหลายรูป ซึ่งคำเหล่านี้ก็กล่าวไว้อยู่แล้วในหัวข้อที่ว่าด้วยคำหลายรูป²²

2.2.5 นอกจากคำนามและคำกริยาเดี่ยวแล้ว ยังมีคำในหมวดคำอื่น ๆ บางคำที่มีรูปเดี่ยวไม่ว่าจะปรากฏที่ไหน เช่น

คำสรรพนาม1. เรา [raw]

เราคนเดียวเธอ [raw khon diaw rǎ]

เขาหรือเรา [khaw ry raw]

เราจะไปค้าขาย [raw waa ca paj daaj]

เขาไปชักชวนเราไป [khaw maj jak chuan raw paj]

2. คุณ [khun]

คุณก็โต [khun kô daaj]

รู้สึกจะคุณ [ru-sǎk ca khun]

²² ดูรายละเอียดเรื่องคำหลายรูปในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ หน้า 7

คำบอกเวลา

1. พัก [phak]
  - พักเที่ยวเท่านั้น [phak diaw tháw-nán]
  - สักพักใหญ่แล้ว [sak phak jaj lécw]
  - ฉันจะไปเที่ยวสักพัก [chán waa ca paj thiaw sak phak]
  - เขาไปพักหนึ่งไฉนแล้ว [khaw paj phak nyj daaj lécw]
2. พบ [hon]
  - ไม่เคยสักพบ [maj khej sak hon]
  - พบค่อนข้าง [hon koon paj lá]
  - เขาไม่ยอมไปสักพบ [khaw maj joom paj sak hon]
  - ฉันเคยไปพบหนึ่งแล้ว [chán khej paj hon nyj lécw]
3. ครึ่ง [khraŋ]
  - ครึ่งก่อนก็เหมือนกัน [khraŋ koon kô myan kan]
  - ครึ่งนี้ละ [khraŋ nii lá]
  - ครึ่งไหน ๆ ก็ทำไม่ได้ [khraŋ naj-naj kô tham maj daaj]
  - บอกไม่รู้ครึ่งแล้วละ [book maj ru ki khraŋ lécw ná]

คำช่วยกริยา

1. มัก [mak]
  - มักเสียมากกว่าใคร [mak sia maak kwaa daaj]
  - มักไม่สำเร็จ [mak maj saŋ-rét]
  - เขามักเลี้ยงงานเสมอ [khaw mak liang gaan sa-mee]
  - เขามักจะพูดมากกว่าทำ [khaw mak ca phuut maak kwaa tham]

2. ชัก [chak]

ชักท่าไม้คี่ [chak thaa maj dii]

ชักเขาที่แล้ว [chak khaw thii lécw]

ฉันทักไม้ขอมใจ [chan chak maj choop caj]

ฝนชักซาแล้ว [fon chak saa lécw]

3. คง [khong]

คงนานพอๆ [khong naan phoo duu]

คงไซ้ [khong chaj]

เขาคงอ่านไม่ออกแน่ [khaw khong ?aan maj ?oók nêc]

ฉันทคงไม่ไปทรอก [chan khong maj paj ròok]

4. ยิง [jang]

ยิงไม้คี่ [jang maj daaj]

คงยิง [khong jang]

เขายิงไม่ทราบ [khaw jang maj saap]

ฉันทยิงไม้คี่เตรียมตัว [chan jang maj daaj triam-tua]

คำเชื่อม

ซึ่ง [syn]

คนซึ่งเขอพยเมื่อวาน khon syn the phóp mya waan]เรื่องซึ่งยุ่งมาหลายทีแล้ว [ryang syn júg ma láaj thii lécw]คนซึ่งไม่ได้รับการอบรมก็อย่างงี้แหละ [khon syn maj daaj rap kaan ?òp-rom
kô jàng-gii lé?]คำบอกกำหนด

นั้น [nan]

เดียนั้น เดียนี่ [diaw nan diaw nii]

นั่นใจ [nan gaj]

เขายืนอยู่นั้น [kháw jyyn jù nán]

ฉันว่าจะทำมันทำเนื้ เหวลทุกที [chán waa ca tham nán tham níi....
lǎw thúk thii]

คำบอกจำนวน

ทุก [thúk]

ทองทุกคนหรือ [tɔŋ thúk khon rɔ]

ทุกวันเลย [thúk wan lej]

ฉันไม่ไปทุกวันหรอก [chán máj paj thúk wan rɔk]

เขาส่งไปทุกคน [kháw sàŋ háj paj thúk khon]

จะเห็นได้ว่า ทุกคำที่ขีดเส้นใต้ในตัวอย่างเป็นคำซึ่งมีรูปเดียวไม่ว่าจะปรากฏเป็น
คำ ๆ เดียว ปรากฏอยู่ในวลีหรือในประโยค จึงจัดอยู่ในประเภทคำรูปเดียว